

військові дії, терористичні акти тощо; спільні навчання та тренування: проведення спільних військових навчань та тренувань для підвищення рівня взаємодії та готовності до спільних дій; технічне співробітництво: обмін технологіями, військовими зразками та іншими ресурсами для підвищення обороноздатності;

– спільні операції та місії: участь у спільних військових операціях, миротворчих місіях чи здійснення спільних патрулювань; розвиток нормативно-правової бази: створення та вдосконалення міжнародних нормативних актів у сфері безпеки та оборони для спільного регулювання питань безпеки.

1. Міжнародне співробітництво. Департамент воєнної політики, стратегічного планування та міжнародного співробітництва Міністерства оборони України. *Міністерство оборони України*. URL : https://www.mil.gov.ua/content/other/for_06092016.pdf.

2. Kolomiyets V. Міжнародне співробітництво України щодо забезпечення військового правопорядку: правові основи. *Studia Prawnoustrojowe*. 2020. № 49. С. 127–137. URL: <https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/sp/article/view/5906/4349>.

УДК 341.322.5

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/318-320

Валерія БОЙКО

студентка спеціальності «Право»

Тетяна СУПРУН-КОВАЛЬЧУК

доцент кафедри

соціально-економічних дисциплін

КЗВО «Барський

гуманітарно-педагогічний коледж

ім. М. Грушевського»,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ УКРАЇНЦІВ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ

Для того щоб зосередитися на питанні прав людини, необхідно знати про поняття «права людини», самі права та правові акти, які є своєрідною гарантією цих прав. Права людини є складним і багатовимірним явищем. Права і свободи людини являють собою основоположні цінності в будь-якому суспільстві, оскільки вони гарантують індивідуальне гідне існування кожної особи. Ці принципи визначаються як невід’ємні та недоторканні, і вони мають бути захищені у всіх сферах життя.

Права людини включають широкий спектр свобод і можливостей. Основні серед них – право на життя, свободу слова та думки, право на віровизнання, свободу віросповідання, право на справедливий суд, право на освіту, працю, національну та культурну ідентичність, право на захист від насильства та дискримінації.

Свободи людини означають, що кожна особа має право вільно розвивати свої здібності, виражати свою індивідуальність та діяти в межах закону без неправомірного втручання з боку держави чи інших осіб. Це включає свободу вибору, свободу слова, свободу зібрань та асоціацій, свободу віросповідання тощо.

Визнання та захист прав і свобод кожної людини сприяє побудові справедливого, демократичного та гуманного суспільства, де кожна особа може розкривати свій потенціал і робити внесок у загальний розвиток. Тому важливо постійно працювати над забезпеченням цих прав та свобод на всіх рівнях суспільства і у всіх його сферах.

Права людини відображені в численних міжнародних законах, включаючи Загальну декларацію прав людини, Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, інші міжнародні акти. Натомість у ч. 2 ст. 3 Конституції України зазначено, що «права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави».

З початку повномасштабного вторгнення російської федерації Україна зіткнулася з

важливим викликом щодо захисту основних прав людини. В Україні було запроваджено спеціальний правовий режим – воєнний стан. Відповідно до п. 20 ч. 1 ст. 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» Указом Президента України № 64/2022 був введений воєнний стан з 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 р.

Війна призвела до систематичних порушень прав людини. Тисячі мирних жителів були вбиті, поранені, зникли безвісти, зазнали катувань, знущань, приниження особистої гідності та сексуального насильства. На жаль, це далеко не повний перелік порушень прав громадян України. Маріуполь, Ізюм, Ірпінь, Буча, Бородянка, Бахмут, Авдіївка та інші міста України були знищені вщент. У мирних містах і селах, які не є військовими цілями, відбуваються постійні напади і обстріли беззахисних будівель, руйнуються церкви, культурні, освітні, мистецькі та історичні пам'ятки, лікарні тощо. На окупованих територіях формуються місцеві органи влади та комплектуються їхні керівні органи. Здійснюється незаконне вигнання всього або частини населення захоплених територій як у їх межах, так і за межами.

Всі ці жахливі злочини – пряме порушення основних прав та свобод людини, прописаних у всіх можливих міжнародних правових актах, які стосуються забезпечення та їх реалізації, порушення правил ведення війни.

Як зазначає у своєму Меморандумі «Про наслідки війни в Україні для сфери захисту прав людини» Комісар Ради Європи з прав людини Д. Міятович: «Збройний напад російської федерації на Україну спричинив серйозні та масові порушення прав людини і міжнародного гуманітарного права, що мало катастрофічні наслідки для здійснення народом України практично всіх прав людини». Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні опублікувала новий звіт про вбивства мирних жителів. З 24 лютого до 4 грудня 2022 р. Управління Верховного комісара ООН з прав людини зафіксувало 17 181 підтвержену жертву серед цивільного населення в Україні: 6702 загиблих і 10 479 поранених. На сайті Генеральної Прокуратури станом на 27.02.2024 зареєстрованих злочинів агресії та воєнних злочинів налічується 126 293, злочинів проти національної безпеки – 16 554, злочинів проти дітей (без урахування місць активних військових дій): поранено 1230 дітей, загинуло 528 дітей. Після аналізу більшості випадків можна дійти висновку, що їх варто кваліфікувати як воєнні злочини та злочини проти людяності.

На нашу думку, до проблем реалізації та захисту прав людини і громадянина в Україні на міжнародному рівні можна віднести:

1. Низький рівень правової культури та правосвідомості більшості членів нашого суспільства, що зумовлений кількома факторами, серед яких: відсутність традиційного європейського розуміння цього явища. Адже віками українці жили за нормами чужого права: російської імперії та Австро-Угорської імперії, статутами Речі Посполитої, Магдебурзького права. Протягом століть цілі покоління намагались адаптуватися до різних правових норм. Норми часто грубо ігнорувались або спотворювались різними способами, починаючи від фактичного незнання і закінчуючи введенням в оману держав, суспільств та окремих осіб;

2. Вплив зовнішнього виховання на кожну людину з суспільства знаходиться на недостатньому рівні. Релігійна освіта є нерозвиненою і багато в чому спотвореною, не розкриває сутності релігійних вірувань і обмежується лише дотриманням певних церковних обрядів. На зміну моральним і духовним цінностям приходять матеріальні. Втрачається довіра між людьми та владою. Нової сучасної системи з необхідним освітнім впливом створено не було. З іншого боку, на жаль, основні зусилля батьків об'єктивно спрямовані лише на забезпечення матеріального благополуччя сім'ї, тому виховання тих самих людських чеснот для сім'ї є складним.

Ці фактори мають значний вплив на неосвіченість українців в межах захисту їхніх прав та свобод не тільки на національному рівні, а й на міжнародному;

3. За загальним правилом на період дії правового режиму воєнного стану чоловікам – громадянам України, віком від 18 до 60 років, а також жінкам-військовозобов'язаним обмежено виїзд за межі України, крім військовозобов'язаних, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації відповідно до ст. 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Ця норма закону є досить суперечливою. Адже, з одного боку, вона забезпечує виконання норми Конституції України щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів, що є обов'язком громадян України. Але, з іншого боку, чи можна цю норму вважати обмеженням прав людини? Саме ця норма унеможливує здійснення захисту прав військовозобов'язаних осіб на міжнародному рівні;

4. Банальна нестача коштів відіграє не останню роль в неможливості українців захищати свої права на міжнародному рівні. Відповідно до Державного бюджету на 2024 р. мінімальну зарплату в 2024 році підвищуватимуть двічі: з 1 січня – до 7100 грн за місяць або 42,6 грн за годину; з 1 квітня – до 8000 грн у місячному розмірі або у погодинному розмірі – до 48 грн. В зв'язку з повномасштабним вторгненням в Україні відбулись значні економічні зміни, в тому числі підвищення цін на всі необхідні для життя речі. Тому далеко не кожен українець в 2024 р. може собі дозволити захищати свої права на міжнародному рівні.

Отже, враховуючи викладене вище, вважаємо, що проблеми захисту прав українців на міжнародному рівні мають тісний зв'язок з історією становлення поняття прав людини в Україні як в незалежній державі та зазнали ще більших проблем з їх реалізацією та захистом після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну. До цих проблем можна віднести ще багато елементів, таких як недостатність правової бази, культурні проблеми та проблеми з ідентичністю, бюрократичні перешкоди, конфлікт інтересів, корупція та ін. Тому забезпечення ефективного захисту прав людини вимагає комплексного підходу, що включає освіту населення, удосконалення правової системи, боротьбу з корупцією та впровадження міжнародних стандартів прав людини. Тільки шляхом спільних зусиль суспільства, владних структур та громадських організацій можна забезпечити повагу та захист прав кожної людини.

1. Толкачова І. А. Проблеми забезпечення прав людини в Україні в умовах війни. *Часопис Київського університету права*. 2022. Вип. 2–4. С. 78–80.

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

5. Сущенко В. М. Проблеми реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2012. Т. 129. № 2. С. 29–30.

6. ООН оприлюднила новий звіт про вбивства мирних жителів армією рф в Україні. *АрміяInform*. URL : <https://armyinform.com.ua/2022/12/08/oon-oprylyudnylo-novyj-zvit-pro-vbyvstvamyrnyh-zhyteliv-armiyeyu-rf-v-ukrayini/>.

7. Злочини вчинені в період повномасштабного вторгнення рф. *Офіс Генерального прокурора*. URL : <https://www.gp.gov.ua/>.

УДК 341.44

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/320-321

Вадим БРАЗЛУК

слухач магістратури
ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Василь БЕРЕЗНЯК

завідувач кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ЕКСТРАДИЦІЇ

Інститут екстрадиції, як один із важливих засобів міжнародно-правового співробітництва, має значний вплив на боротьбу зі злочинністю та забезпечення правосуддя. Однак в сучасному світі, із збільшенням міжнародних зв'язків і розмаїтістю культурних, політичних і правових систем, інститут екстрадиції стикається з низкою актуальних питань, які вимагають уваги та вирішення.

Екстрадиція – це видача однією державою (екстрадуючою) на запит іншої держави